

Bir zamanlar gazetecilik

Ana Sayfa» Yazarlar» Yaprak ÖZER

22.01.2016 01:00

Yaprak ÖZER / HAYATIN İÇERİĞİ

Dennis Redmont, Associated Press'in Roma eski şefi. 50 yıldır gazeteci. Pek az gazeteciye nasip olacak deneyim ve birikime sahip. Sorumlu olduğu bölgede gelmiş geçmiş tüm siyasi figürlerin yakından tanıdığı renkli bir isim. Meslek hayatının büyük kısmı İtalya, Portekiz, İspanya, Yunanistan gibi Avrupa ülkelerinde; yanı sıra Uruguay, Brezilya, Arjantin, Şili gibi Güney Amerika ülkelerinde ve Ortadoğu, Kuzey Afrika'ya ek olarak 12 Eylül Türkiye'sinin de yer aldığı coğrafyalarda demokrasiden uzak yönetimlerde haber peşinde koşarak geçti. Özetle sansür altında görev yaptı.

Redmont, bir süre önce Portekiz ve İspanya'da etkin olan Il Politico dergisinde yayınlanan makalesiyle günün konusu oldu. 1965-67 Antonio de Oliveira Salazar yönetimi altında gazetecilik yaparken başına gelenleri anlattığı makale tıklanma rekorları kırdı.

Portekiz bugün AB üyesi bir demokrasi. Geçmişini hatırlanacağı gibi demokrasiyle anılmıyor. Redmont, kan ve gözyaşının hakim olduğu Salazar döneminde tehlike altında geçen gazeteciliğini neden durup dururken yazdı ve olay oldu diye soracak olursanız, eminim kişisel olarak tarihe not düşmek başta gelir. Ama yine gazetecilik yaptığını söylemeliyim. Portekiz arşivlere erişimi serbest bıraktı. Zaman aşımına uğrayan belgeler arasında Redmont dosyası da bulunuyor: No 4287 ci (2) NT 7338.

Gazetecilik faaliyetleri nedeniyle dönemin polisi tarafından defalarca sorgulanan, canını kurtarmak için ABD büyükelçiliğine sığınmak zorunda kalan Redmont, geçmişe yolculuğuna giden dakikaları şöyle anlatıyor:

"...Lizbon Üniversitesi'nin bahçesinde kütüphaneye bir anlamda gençliğime doğru yürürken çok tuhaf hissettim, gençlerin ele ele dolaştığı ya da öpüştüğü koklaştığı üniversite bahçesinde haber yaptığım anlar, çatışmalar, ölen ve yaralanan gençlerin görüntüsü gözlerimin önünden geçti..."

...Arşivde elime verilen kahverengi dosya kabarıktı. İtinayla hazırlanmış. Belli

ki çok dikkatle takip edilmişim. Hakkımda her şey oradaydı. Yazdığım haberler, yazışmalar... ne ararsan hepsi karşımdaydı. Hepsinin üzerinde notlar, altları çizilmiş satırlar, özellikle yuvarlaklar içine alınmış bölüm ve kelimeler. Çok basit bir kod ya da herkesin bildiğini düşündüğüm kısaltmalar bile yuvarlak içinde!... Belli ki şüphe çekmiş... Redmont'un öyküsü yalnızca kendisiyle ilgili arşiv bilgilerinden oluşmuyor... Geçmişe yolculuğunda tüyler ürperten detaylardan biri de, yaptığı haberler sayesinde uluslararası kamuoyunun dikkatini çekip baskı yaratarak hayatını kurtardığı iki genç militandan biriyle yıllar sonra hasta yatağında buluşması oldu. Redmont, sansür altında yaptığı gazetecilik üzerinden tüm dünyaya bilgi akışı sağladığını, Portekizlilerin Portekiz ile ilgili haberlere dış kaynaklardan ulaşabildiğini anımsatıyor.

Redmont artık aktif olarak haber peşinde koşmuyor. Buna karşın fazlasıyla aktif bir iletişimci. Mesleğin en güzel yanı, gazeteciliğin ömür boyu sürmesi olsa gerek. Akademik çalışmalarının yanı sıra İtalyan Amerikan Ekonomik İş Konseyi'nde yer alıyor. Dünyanın en saygın iletişim ve halkla ilişkiler firması Edelman'ın danışmanı. Türkiye'de Edelman projelerinde aktif görev alıyor, kurucusu olduğum İndeks Konuşmacı Ajansı'nda hem konuşmacı hem de medya ilişkileri eğitmeni.

Redmont'un aktif gazetecilik yaptığı dönem siyasetin ağır vesayeti altındaki yıllardı. Aradan geçen yıllarda ideoloji ve siyasal konjonktür yerini ekonomi ve para politikalarına bıraktı. Günlük hayatımızın rengi hayli değişti. Bireyler olarak zenginleştik, geçmiş soruların çoğu tarihe karıştı. Bugünkü kuşaklar o günleri tarih kitaplarında, sayıları giderek azalan retrospektif makalelerde bulabiliyor. Balsa da okuyor mu bilinmez ama bugün siyasetin ve jeo stratejik sorunların kuşatması altında geriye dönük okuma yapmak ve tarih bilgimizi canlandırmak hepimizin hayrına... Klişe de olsa, biliyoruz ki, tarih tekerrürden ibaret...

Kestirmeden gitmek istedim, bilmeyenler öğrensin, bilenler hatırlasın diye deneyimli bir gazetecinin "dün ile bugün" sorularına yanıtlarını size taşıdım:

Sizin dönemin gazeteciliği nasıl bir şeydi?

Meslek hayatımı sansür içinde yaşadım. Güçlü hükümetler siyaseti, ekonomiyi, medyayı kontrol ediyordu. Buna karşın bilgiye ulaşmak için çabaladım. Örneğin, Portekiz sömürgelerinde ölen Portekizlilerin, Vietnam'da ölen Amerikalılardan daha fazla olduğunu ortaya çıkardığım haberler yüzünden yönetenler tarafından sevilmedim ama gazeteciliğim ve bilgilerim sorgulanmadı.

Gazetecilikte ne değişti?

Eskiden bilgiye ulaşmak zordu, gerçekle buluşmak için her yolu kullanırdık. Görev yaptığım dönemlerde sansür hayatımızın bir parçasıydı. Zaman zaman gönüllü sansürlemeye, kimi zaman baskıcı sistemlere toslardık. Kendi kendimize metodoloji geliştirerek gerçekleri ortaya çıkarmayı deniyor ve başarıyorduk. Yaptığım haberler, o haberlerin çıkmasını engellemeye çalışan yönetimleri tabii ki kızdırdı.

Peki ne değişti?

Dün bilgiye ulaşmak neredeyse mümkün değildi, bugün bilgiden çok şey yok. Her yer bilgi. Ama neredeyse tamamı yanlış ya da yanlış bilgi. Bugün doğru bilgiye ulaşmak için mücadele veriyoruz. Benim aktif gazetecilik yaptığım yıllarda habercilik ağır basarken bugün yorum öne çıkıyor. Tahmin yürüterek haber yazmak ya da yorum yazısı kaleme almak daha kolay. Bu yüzden gazeteciden çok yorumcu var.

Araştırmacı gazeteciliğin sonu mu?

Araştırmacı gazetecilik çok pahalı bir süreç. Bir gazetecinin sonunda bir şey çıkıp çıkmayacağı bilinmeyen bir konu üzerine haftalarca çalışması, bunun için dünyanın her tarafına seyahat edebilmesi için kaynak gerekiyor. Kim ödeyecek zamanın ve teknolojinin maliyetini? Finansal sorunlar nedeniyle yayın organlarının sayısı azalıyor. Örneğin, 1960'larda ABD'de 5 bin gazete varken bugün sayıları bin 500.

Ekonomik kaynak nereden gelecek?

Kaynak sıkıntısı yeni modellerin gelişmesine ön ayak oluyor. Yine ABD'den örnek vermek gerekirse gazeteler yaşayabilmek için yerel örgütlenmeler, sivil toplum, üniversite, vakıf ve derneklerle koalisyon kuruyorlar. Gazeteciliğe sahip çıkan vatandaş topluluklarıyla yeniden şekil buluyor. Vakıflar, üniversiteler, birlikler gazeteciliği fonluyorlar: Paylaşarak özgürleşmek! ABD'de bu modellerle kendisini ekonomik olarak kurtaran medya kuruluşları var. Çin'den ABD'ye kadar geniş bir coğrafyada geçerli yeni bir sistem.

Gelecek?

Yeni fenomen istisnasız her ülkede yeşeren ekonomi ve siyaset işbirliği. Zehirli Karışım diyorum!... Amerika'da çok güçlü lobiler var, Başkan adaylarını destekliyorlar. ABD'deki en zengin yüzde bir, siyasete katkının yüzde 70-80'ini gerçekleştiriyor. Almanya eski Şansölye'si Putin'e danışmanlık yapıyor. Fiat ailesinin medya grubu var: La Stampa. Aynı zamanda The Economist'te hissesi var. Berlusconi'nin tv, gazete, dergi grupları var... medya patronu ve bir dönem İtalya Başbakanı. Fransa'da iş dünyası ve medya ilişkisi akıl alır boyutta değil. İki büyük savunma firması basının önemli bir bölümünü kontrol ediyor. Siyasilerin ekonominin içinde, iş adamlarının siyasetin içinde, herkesin medyanın içinde oyuncu olarak yer aldığı bir dönemdeyiz... Eskiden hayatımızda askerler-generaller vardı, bugün oyun değişik. Yeni dünyanın özelliği Zehirli Karışım.

Gazeteciye ne oldu?

Gazeteciysen bilgiye ulaşmak, bilgiyi kontrol etmek aynı değişen bir şey yok! İletişimci isen daha farklı yeteneklere ihtiyacın var. Son zamanlarda gazetecilikle iletişim arasında geçişler daha sık, daha kolay ve sürekli yaşanıyor.

Araştırmacı gazeteciliğe yer var mı?

Olmaz mı, evet var. Örneğin, sosyal medya bu şekilde ortaya çıkıyor. Redmont, yine ses getirecek bir makale üzerinde çalışıyor. Eski sömürgelerin yeni

efendi, eski efendilerin yeni sömürge olma serüvenine ışık tutan benim de merakla beklediğim bu araştırmayı yakın gelecekte yayınlamayı planlıyor.

KİMDİR?

Dennis Redmont, uluslararası üne sahip gazeteci, iletişim uzmanı. Columbia Üniversitesi Gazetecilik Bölümünü dereceyle bitirdi. Kariyeri boyunca 80 farklı ülkede görev yaptı... Halen İtalyan Amerikan İş Adamları Derneği'nin İletişim, Geliştirme ve Medya Bölümü Başkanı. Aynı zamanda Perugia Üniversitesi'nde iletişim dersleri veriyor. Dünyanın en büyük PR firması Edelman'ın danışmanları arasında bulunan Redmont, İtalya'da yaşıyor. İletişim ve medya alanındaki panel ve konferanslara moderatör olarak da katılıyor.

Redmont, İngilizce, İtalyanca, Fransızca, İspanyolca ve Portekizce olmak üzere beş dilde medya ilişkileri eğitimi veren uluslararası bir eğitmen; aynı zamanda strateji uzmanı. Özellikle kriz iletişimi konusunda iş adamları ve yöneticilere danışmanlık hizmeti veriyor ve risklerin fırsata nasıl dönüştürülebileceği anlatıyor.